

Kunst og håndverk

i framtidens skole

Onsdag 25. februar inviterte Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Kunst og design i skolen (KDS) til debatt, der framtiden til grunnskolefaget kunst og håndverk stod på agendaen.

Bibbi Omtveit

Ludvigsen-utvalgets leder, professor Sten Ludvigsen, deltok i panelet sammen med professor i designdidaktikk, Liv Merete Nielsen (HiOA) og universitetslektor Eivind Moe (KDS). Janne Beate Reitan, redaktør for FORMakademisk, ledet debatten.

Ludvigsen innledet med å si at utvalget er opptatt av at alle fag i den norske skolen må fornye seg. I tillegg er det konsensus om at stofftrengselen er for stor. Derfor legger utvalget avgjørende vekt på dybdelæring og progresjon. Ut over dette er det fire kompetanseområder utvalget mener det vil være avgjørende å satse på i framtidens skole; kompetanser i fag/fagområder, kompetanser i å lære, kompetanser i kommunikasjon, samhandling og deltakelse, og kompetanser i å utforske og skape. Sten Ludvigsen understrekte at utforskning- og skapelsesprosesser ikke er noe eksklusivt for kunst og håndverksfaget, men at dette er noe det må arbeides med i alle fag. I klartekst oppfordret han fagmiljøet til å ta deler av innholdet i faget ut, bidra med fagfornylelsesmodeller og/eller reorganisere faget slik at noen fagsøyler blir tydeliggjort.

Styremedlem og tidligere styreleder i Kunst og design i skolen, Eivind Moe løftet frem håndverk og praktisk arbeid som en bærende søyle i faget. Samtidig beskrev han hvordan dybdelæring krever fagkompetanse, tilgang på verksteder og høy lærertetthet. Han forklarte også hvordan formalestetiske virkemidler danner utgangspunkt for arbeid med alle typer artefakter, enten det er innen arkitektur, design, visuell kommunikasjon eller kunst. Professor Liv Merete Nielsen la vekt på miljøperspektivet i sitt innlegg. Miljøkrisen med økt forurensning og økt forsøpling truer menneskets eksistens. I følge Nielsen er det for snevert at dette problemområdet har vært forbehold naturfag. I faget kunst og håndverk arbeides det med materialer, økt forståelse for kvalitet knyttet til bruk, hva man skal bruke produkter til og hva man behøver. Eivind Moe poengterte at artefakter er kjernen i miljøproblematikken og at miljøkrisen på mange måter er en designkrise.

Som kommentar til stofftrengselen utvalget peker på, svarte Nielsen at hun ikke er sikker på at det er så mye av innholdet som skal fjernes. Mange lærere som underviser utover i

skoleløpet fortviler over at elevene ikke har de ferdigheter og kompetanser som de i følge læreplanen skal ha. Dette fører til et etterslep som igjen fører til at stofftrengselen blir stor. Mye av det fagfeltet sliter med i dag har sine historiske forklaringer, understrekte Nielsen, og forklarte at faget fortsatt bærer preg av å gjøre, fremfor å lære. Noe hun mener har sin årsaksforklaring i fagets tydelige individfokus som ble sentralt i faget forming på 60-tallet. Det er avgjørende at kunst og håndverk handler om å lære, ikke bare gjøre, sa Nielsen. Elevene skal lære for å kunne ta bedre valg, ikke bare med hensyn til at man er konsument, men også for å kunne lage løsninger som er bedre enn de man har.

Horisontal tenkning

Læreplanen til vår neste generasjon må være horisontalt utviklet. Det vil si at man i framtiden må tenke på tvers av fag. Ingen kan eie sitt fag, uttalte Ludvigsen og poengterte samtidig at fagfolk må ha regien. Kunst og håndverkslærere innehar en kompetanse som har verdig utover kunst og håndverksfaget, var Eivind Moe sin kommentar. Ha ga eksempel fra egen erfaring. Bilder og bildebaserte uttrykk har stadig fått større innpass i norskfaget. Samtidig er Moes erfaring at norsklærere har manglende kompetanse i formalestetiske virkemidler og visuell grammatikk.

Mot slutten av møtet sa Ludvigsen noe alle i salen kunne si seg skjønt enig i. - For å skape motiverte elever og for å dyrke de kompetanser og ferdigheter elevene trenger tid til å utvikle må det faglærere inn så tidlig som mulig, helst fra 1. klasse. Uten gode lærere får man det ikke til, var Ludvigsens syn.

I løpet av debatten ble det ikke brukt kraftuttrykk eller superlativer. Debatten på HiOA bar ikke preg av store uenigheter, men snarere et fagmiljø som står samlet. Utvalgets hovedinnstilling skal være ferdig innen 15. juni. I skrivende stund tas det viktige beslutninger. La oss håpe at utvalget tar innspillene fra fagmiljøet på alvor. Da vil framtidens elever kunne bli veiledet av kompetente lærere og slik tilegne seg praktiske ferdigheter i arbeid med materialer.